

Borås kommun

boras.stad@boras.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Fjärdingskolan F-6
i Borås kommun

Tillsyn i Fjärdingskolan F-6

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Borås kommun under hösten 2016. Fjärdingskolan F-6 besöktes av Skolinspektionen den 19 och 20 oktober 2016.

Skolinspektionen har vid tillsynen intervjuat två elevgrupper från förskoleklass till årskurs 6, totalt 15 elever. Vidare intervjuades tre lärargrupper om totalt 18 lärare från samtliga årskurser i tre olika gruppkonstellationer. Elevhälsan som intervjuades bestod av skolsköterska, skolpsykolog, skolkurator och specialpedagog. Biträdande rektor och rektor intervjuades vid två olika tillfällen.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt de uppgifter som skolenheten lämnat till Skolinspektionen för läsåret 2015/16 bedömdes 44 procent av eleverna i årskurs 3 nå kunskapskraven för godtagbara kunskaper i svenska, 40 procent i svenska som andraspråk och 35 procent i matematik. I de naturorienterade ämnena bedömdes 78 procent av eleverna nå kunskapskraven för godtagbara kunskaper och i de samhällsorienterade ämnena bedömdes 80 procent av eleverna nå kunskapskraven.

Årskurs 6

Skolverkets statistik från läsåret 2015/16 visar att 79 procent av eleverna i årskurs 6 uppnådde minst betyget E i ämnet matematik. I ämnet engelska var måluppfyllelsen 85 procent. Samtliga elever uppnådde minst betyget E i de andra ämnena som betygsattes.

Resultat av arbetet med trygghet och studiero

Under hösten 2015 har Skolinspektionen låtit elever i årskurs 5, pedagogisk personal samt vårdnadshavare besvara en enkät om bland annat studiero. På påståendet "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet" svarar 26 procent av eleverna att det stämmer helt och hållet. Vidare uppger 13 procent av eleverna under "Jag har studiero på lektionerna" att det stämmer ganska dåligt. På påståendet "I min skola följer eleverna de ordningsregler som finns", svarar 28 procent av eleverna att det stämmer ganska dåligt.

Beslut

2016-12-20
3 (28)

Dnr 43 - 2016:4678

Av skolenhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2016 framgår under rubriken kartläggning och nulägesanalys att elever uttrycker att det finns brister i studieron. Det framgår även av samma plan att det växande elevantalet har medfört trängsel på skolgården och i korridorerna som leder till att det uppstår irritation och konflikter bland eleverna.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande vid vite	2017-06-15
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande vid vite	2017-06-15
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande vid vite	2017-06-15
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn av Fjärdingskolan visar att det finns allvarliga brister i verksamheten som huvudmannen tillsammans med rektorn måste åtgärda så att bestämmelserna i skollagen och övriga författningar efterlevs.

Skolinspektionens utredning visar att det vid skolenheten finns elever i behov av särskilt stöd som inte får det stöd eleverna enligt skollagen har rätt till. Skolenheten har sedan en längre tid haft brister i arbetet med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd samt att tillhandahålla särskilt stöd i den omfattning som motsvarar behoven. Det har bland annat framkommit att utredningen av elevers behov av särskilt stöd vid skolenheten ofta tar lång tid och att utredningar kan bli liggande i väntan på att kunna påbörjas. Det framkommer att det kan dröja månader, ibland år, innan elever utreds för särskilt stöd. Att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt kan innebära att eleverna blir utan det särskilda stöd de skulle behöva för att nå målen i alla ämnen. Ett av skälen till att utredningar av elever som är i behov av särskilt stöd inte sker skyndsamt är att skolenheten vid tiden för tillsyn saknar

tillräckligt med specialpedagogisk kompetens. Vid tillsynen framkommer också att resurserna på Fjärdingskolan inte är tillräckliga för att möta alla elevers behov av särskilt stöd. De brister i arbetet med särskilt stöd som kunnat konstateras måste betecknas som allvarliga.

Vidare visar Skolinspektionens utredning att utbildningen för eleverna på Fjärdingskolan inte utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. De intervjuade berättar om konflikter mellan elever i korridorerna och under rasterna på skolgården på grund av att det är dåligt med utrymme vilket bidrar till att skolmiljön inte är trygg. Vidare visar utredningen att de konflikter som uppstår i korridorerna och under rasten flyttar med in klassrummet vilket leder till bristande studiero.

Skolinspektionen har också kunnat konstatera brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Utredningen visar att elevhälsans arbete på skolenheten varit fokuserat på akuta och åtgärdande insatser och elevhälsan har inte främst bedrivit ett förebyggande och hälsofrämjande arbete för att stödja elevernas väg mot utbildningens mål. Mot bakgrund av att det finns konstaterade brister i tryggheten och studieron på skolenheten liksom i arbetet med särskilt stöd måste elevhälsan vara mer delaktiga i processerna kring särskilt stöd och det förebyggande arbetet kring trygghet och studiero.

Skolinspektionen ser allvarligt på de konstaterade bristerna. Av skäl som utvecklas nedan har Skolinspektionen förenat förelägganden i det här beslutet med vite. Skolinspektionen kan konstatera att Borås kommun måste vidta kraftfulla åtgärder för att alla elever ska få en utbildning enligt kraven i skollagen och andra författningar.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid tillsynen.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Borås kommun att vid vite av 1 000 000 kr senast den 15 juni 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som påtalats i verksamheten.

Om Borås kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandleddning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Borås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Huvudmannen och rektorn ska se till att lärarresursen på skolenheten är utformad så att elevernas rätt till utbildning garanteras. I detta ingår att huvudmannen aktivt ska verka för att lärarna har utbildning för den undervisning de ska bedriva och att lärare finns i tillräcklig omfattning, vilket även inkluderar lärare med specialpedagogisk kompetens.

Motivering till bedömning av brist

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolenhetens arbete med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer också att elever i behov av särskilt stöd på skolenheten inte ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som de behöver.

Tillsynen visar att utredningen av elevers behov av särskilt stöd vid skolenheten ofta tar lång tid. Såväl lärare, elevhälsa som rektor berättar att det finns elever som behöver en utredning om särskilt stöd, men som får vänta lång tid på en sådan. Enligt de intervjuade kan det dröja månader, ibland år, innan elever utreds för särskilt stöd. Enligt bl.a. rektorn medför den långa utredningstiden att det på skolan idag finns elever som inte får det särskilda stöd de behöver. Ett av skälen till att utredningar av elever som är i behov av särskilt stöd inte sker skyndsamt är, enligt bl.a. lärarna och rektorn, att

skolenheten saknar tillräckligt med specialpedagogisk kompetens (se mer under rubriken Analys av lärarresurserna nedan). Ett annat skäl till att utredningar av elevers stödbehov dröjer, som rektor för fram, är att lärarna på skolenheten ibland väntar för länge med att anmäla om en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Lärarna ger vidare uttryck för att processen kring särskilt stöd på skolan är otydlig, något som också kan vara en bidragande orsak till att utredningar tar lång tid.

Det förtjänar att påpekas att om en elevs behov inte utreds skyndsamt, riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som denne har rätt till enligt skollagen (som angetts ovan menar rektorn att detta redan blivit fallet för elever vid skolenheten och lärarna ger också uttryck för att vissa elever har svårigheter att följa undervisningen som en följd av att deras behov inte utretts). Utan en utredning är det också svårt för lärarna och rektorn att veta att de eventuella insatser som sätts in verkligen är adekvata och motsvarar elevens behov och därmed hjälper eleven.

Tillsynen visar också att skolenhetens resurser ibland inte räcker till för att erbjuda eleverna det stöd som utredningen av en elevs behov har visat att eleven behöver. Såväl lärarna som rektorn har exempelvis berättat att skolan inte har tillräckligt med specialpedagogisk kompetens för att kunna erbjuda specialpedagogiskt stöd till alla elever som behöver det. Detsamma gäller elever som bedömts behöva gå i kommunikationsklass¹, men som inte fått en sådan placering, och där skolenheten, enligt rektorn inte klarar av att ge det särskilda stöd eleverna behöver. Ett ytterligare exempel är att elever som har fått särskilt stöd av en resurspedagog i klassrummet blivit av med det eftersom resurspedagogen istället blivit klasslärare i en annan klass (detta trots att behovet av särskilt stöd hos eleverna fortfarande funnits). Vidare visar Skolinspektionens utredning att det saknas möjlighet att erbjuda grupprum, eller annan lämplig miljö, åt de elever som behöver sitta avskilt i lugn och ro och arbeta. Inte heller studiehandledning på modersmålet ges till alla elever som behöver det eller i den omfattning det behövs.

Mot bakgrund av ovanstående konstaterar Skolinspektionen att skolenhetens arbete med särskilt stöd inte uppfyller författningarnas krav.

---

¹ Enligt Borås kommuns hemsida är kommunikationsklass en särskild undervisningsgrupp som sträcker sig från förskoleklass till årskurs 9. Kommunikationsklassen tar emot elever i grundskolan med diagnosen språk- och/eller talstörning.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska också utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2013/14:160 s. 25) är det endast i undantagsfall som det bör kunna anses uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens.

*Utredning***Elevers behov av särskilt stöd utreds inte skyndsamt**

Lärarna uppger i intervju att processen kring särskilt stöd är otydlig, och att det är många steg i ärendegången som tar lång tid. När en elev riskerar att inte nå målen/kunskapskraven kartlägger lärarna elevens behov. Därefter anmäler de det till specialpedagogen, varefter specialpedagogen gör en utredning kring eleven säger lärarna.

Det finns elever med språkstörning eller andra svårigheter som behöver utredas, uppger lärarna. Lärarna uppger dock att elevhälsan saknar en specialpedagog vilket gör att det tar tid med utredningarna, och ger exempel på anmälningar till specialpedagog om behovet av utredning som de har gjort i årskurs 1 som ännu inte lett till utredning när eleven går i årskurs 3. Ett annat exempel är en elev som uppmärksammas och anmäls till specialpedagog för utredning i februari 2016 och där utredningen fortfarande inte är klar i oktober 2016. Enligt lärarna är allt detta exempel på brister som får till följd att eleverna inte når målen/kunskapskraven. Enligt lärarna sker utredningen som elevhälsan gör oftast mer skyndsamt för elever i årskurs 6 men innan dess kan den alltså bli liggande i flera år.

Enligt elevhälsan tar det lång tid från det att lärarna anmält till elevhälsan och elevhälsan i sin tur gör en "kartläggning" över elevens situation, till dess att utredningen är klar.

Enligt rektorn finns det elever på skolenheten som inte får det stöd de behöver. Det beror enligt rektorn bland annat på att den specialpedagogiska kompetens som finns på skolan inte hinner utreda alla elever med befarade behov av särskilt stöd. Rektorn uppger också att det kan vara så att lärarna på skolenheten väntar för länge med att anmäla om en elev riskerar att inte nå de lägsta kunskapskraven.

Elevhälsan uttrycker att det på skolan generellt finns många elever som ges extra anpassningar under längre perioder och att de är lite osäkra på om dessa elever ska utredas och ha åtgärdsprogram eller inte. Elevhälsan menar att det är lättare för lärarna att hjälpa till i själva klassrumssituationen än att ge de elever som är i behov av särskilt stöd den hjälpen eleverna ska ha utanför den ordinarie klassen. Möjligheten att hjälpa elever utanför den ordinarie klassen saknas, uppger elevhälsan.

Lärarna uppger i intervjun att eftersom utredningarna om särskilt stöd tar så lång tid får eleverna försöka hänga med i den ordinarie undervisningen trots att lärarna vet att eleven inte kommer att nå målen/kunskapskraven. "Vi ger upp eller så känns det i alla fall ibland" uppger flera lärare i intervju. Elever får hjälpa varandra när skolan inte får mer resurser, säger lärarna. "Idag hjälper lärarna varandra och eleverna gör vuxenjobb som tolkar, annars skulle inget fungera på skolan" säger rektorn.

Elever får inte särskilt stöd på det sätt och i den omfattning de har rätt till

Lärarna uppger i intervju att det finns flera elever på skolenheten som inte får det språkstöd, eller annat stöd, inklusive särskilt stöd, som eleverna är i behov av (när det på skolenheten pratas om språkstöd avses studiehandledning på modersmålet; Skolinspektionens anmärkning). Enligt elevhälsan finns det elever i varje klass som inte får det särskilda stöd som de skulle behöva. Detta beror framförallt på bristande tillgång till resurser i form av specialpedagog enligt elevhälsan. Specialpedagogen hinner heller inte alltid med att handleda lärarna som skulle kunna ge särskilt stöd i klassrummet, detta gör att läraren som ska ge stödet inte vet vad eleven behöver och hur man ska göra enligt elevhälsan. Även enligt rektorn finns det elever på skolan som inte får det stöd de behöver. Detta beror enligt rektorn på att det inte finns tillräckliga resurser för att erbjuda det som utredningen har visat att eleven behöver, till exempel specialpedagogiskt stöd.

Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger även att bristen på lokaler drabbar elever som har behov av särskilt stöd eftersom de elever som behöver sitta avskilt och lugnt inte kan få det på grund av att det inte finns någon tillgång till mindre grupprum. Rektorn bekräftar vidare att lärarna och elevhälsan har svårt att möta de behoven som finns på skolan. Det saknas tid för lärarna att planera och anpassa undervisningen och det krävs mycket för att ta emot nya elever i klassen hela tiden. Vidare uppger rektorn att det framför allt är eleverna i de lägre årskurserna som drabbats hårdast av detta.

Rektorn uppger att skolledningen har fått göra prioriteringar som lett till frustration för lärarna. Rektorn uppger som exempel att det finns elever som inte får det särskilda stöd de ska ha för att utredningar tar så lång tid, när stödet väl kommer är klassläraren så sliten att han eller hon sjukskrivs och då blir pedagogen som arbetat som resurs för att bland annat ge det särskilda stödet, den som blir klasslärare istället, och så saknas stödet igen. Elevhälsan säger i intervjun att det saknas resurser då de resurspedagoger skolan har får agera vikarier eftersom skolan inte tar in vikarierar utifrån. Vidare uppger lärarna, elevhälsan och rektorn att fem pedagoger som tidigare arbetat som resurser i olika klasser för att stötta de elever som är i behov av särskilt stöd, och som bistod de ordinarie lärarna, på grund av det ökade elevantalet istället har fått agera klasslärare för att täcka upp det behovet. Rektorn uppger i intervju att skolenheten har ungefär lika många lärare nu som när skolenheten hade ett betydligt lägre elevantal. Enligt lärarna, elevhälsan och rektorn finns det flera exempel på klasslärare som inte är behöriga och resurspedagoger som inte har en lärarutbildning.

Lärarna och rektorn uppger att det finns flera elever som har en utredning om särskilt stöd och där rektorn för cirka ett år sedan fattat beslut om att eleven ska ha en placering i en särskild undervisningsgrupp i form av kommunikationsklass. Utredningen har visat att eleverna har en språkstörning och att elevens behov bäst tillgodoses i en kommunikationsklass. Ändå får inte dessa elever en sådan placering enligt lärarna för att huvudmannen säger nej. Eleverna blir då kvar på skolan i en vanlig klass men ges inte det särskilda stöd de behöver där eftersom skolan inte kan tillgodose elevernas behov. Lärarna säger att de vare sig har kunskap eller resurser att ge dessa elever det stöd de har rätt till.

Lärarna uppger att de ansöker till Centrum för flerspråkigt lärande (CFL)² om studiehandledning på modersmålet för eleverna och att det kan ta tid att få sådant stöd och då får de försöka lösa det ändå eftersom eleven redan är placerad i klassen. Vissa av eleverna saknar dessutom helt skolbakgrund uppger lärarna. Av de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet är det cirka 80 procent som har beviljats studiehandledning på modersmålet. Den studiehandledning som beviljas är 20 minuter i veckan per ämne i matematik, naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen. Ibland ges studiehandledning enskilt för eleven och ibland i grupp. De 20 procent av eleverna som inte får studiehandledning på modersmålet får oftast avslag för att det inte finns någon som kan språket eller att det inte fungerar av praktiska skäl. Lärarna säger att det ger genomslag och leder till begränsningar i undervisningen när eleverna inte får studiehandledning på modersmålet och det slår hårdare i de högre årskurserna i mellanstadiet än i de lägre. Det handlar inte bara om den bristande studiehandledningen, uppger lärarna, utan om möjligheten att hinna med den vanliga undervisningen med allt den innebär med individanpassningar och extra anpassningar.

Enligt elevhälsan får skolenheten språkstöd från CFL. Det finns en lärare på skolenheten som ansvarar för åtgärdsprogrammen kring språkstöd. Det är inte tillräckligt med språkstöd för att täcka det behov som finns på skolenheten i nuläget enligt elevhälsan. För några år sedan hade skolenheten en förberedelseklass, men det har skett förändringar i sättet att se på det, uppger elevhälsan. Kommunen har tagit bort förberedelseklasserna vilket har fått konsekvenser för många av eleverna då skolenheten inte har det språkstöd det finns behov av uppger elevhälsan.

Analys av lärarresurserna

Av skollagen (26 kap. 2 § andra stycket) framgår att om det vid tillsynen av verksamheten vid en skolenhet konstateras återkommande brister som påtagligt påverkar förutsättningarna för elever att nå målen för utbildningen, ska lärarresurserna vid skolenheten analyseras. Vidare framgår av skollagen (26 kap. 10 § andra stycket) att ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

---

² CFL, centrum för flerspråkigt lärande, är enligt kommunens hemsida en gemensam skolorganisation i Borås stad som ansvarar för kartläggning och mottagning av nyanlända. CFL bedriver även modersmålsundervisning och förberedelseklass samt tillhandahåller studiehandledning på modersmålet.

Om en analys enligt 2 § andra stycket ger stöd för det, kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna.

I skollagen (2 kap. 13 och 18 §§) anges att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. I förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare anges vad som krävs för att en lärare ska vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet. Bland annat finns behörighetsregler (2 kap. 36-38 §§) för att som speciallärare bedriva undervisning som avser särskilt stöd.³

I läroplanen (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektors ansvar) anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Av rektorns uppgifter framkommer att skolenheten har haft en kraftig ökning av antalet elever de senaste åren. Enligt rektorn har det ökande elevantalet bland annat resulterat i att fem lärare, som tidigare arbetat som resurspedagoger i olika klasser för att stötta de elever som är i behov av särskilt stöd, och som bistod de ordinarie lärarna där, istället fått agera klasslärare, och alltså inte längre kunnat lägga sin tid på eleverna i behov av särskilt stöd i nämnda klasser. Resurspedagoger har även fått gå in som vikarier för exempelvis klasslärare, och även på så vis har detta stöd i klassrummet försvunnit. Rektorn uppger i intervju att skolenheten har lika många lärare vid tiden för tillsynsbesöket som när skolenheten hade ett betydligt lägre elevantal. Vidare uppger rektorn att den specialpedagogiska kompetens som skolenheten är i behov av i klassrummet, såväl för att ge särskilt stöd som för att utreda, inte är tillräcklig. Enligt rektorn har de yngre eleverna drabbats hårdast av detta. Skolenheten visar läsåret 2015/16 även mycket låg måluppfyllelse i ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk i årskurs 3. Trots vad som framkommit om bristerna i skolenhetens arbete med särskilt stöd samt den tid

---

³ I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 278) anges att tillgången till specialpedagogisk kompetens inte enbart behöver syfta på personer med specialpedagogutbildning utan kan också innefatta till exempel speciallärare.

situationen förelegat finns inte några planerade åtgärder avseende lärarresurserna för att komma till rätta med bristerna.

I detta beslut konstateras brister av sådan art att Skolinspektionen ska analysera om det finns en koppling mellan bristerna och lärarresurserna. Som konstaterats ovan så visar utredningen bl.a. att särskilt stöd har uteblivit för elever eftersom situationen på skolenheten med växande antal elever och vikariestopp inneburit att den personal som stått för det särskilda stödet behövt användas på annat sätt. Utredningen visar också att det inte finns tillräckligt med specialpedagogisk kompetens vid skolenheten för att kunna utreda elevers behov av särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Redan mot bakgrund av det sagda kan det konstateras att det finns en tydlig koppling mellan bristerna i verksamheten och lärarresurserna på skolenheten. Skolinspektionen anser därför att det finns skäl att förelägga huvudmannen att vidta åtgärder som omfattar förändringar i lärarresurserna. Huvudmannen och rektorn måste vidta åtgärder för att säkerställa att lärarresursen på skolenheten är utformad så att elevernas rätt till utbildning garanteras. I detta ingår att huvudmannen aktivt ska verka för att lärarna har utbildning för den undervisning de ska bedriva och att de lärare som finns används på ett sätt som garanterar eleverna den undervisning de har rätt till. Det ingår även att se till att det finns personal i tillräcklig omfattning och att de är utbildade för den undervisning de ska bedriva samt får det stöd och den handledning de behöver. Huvudmannen måste även se till att det finns tillräckligt med lärare med specialpedagogisk kompetens för att bland annat utreda elevers behov av särskilt stöd och handleda dem som ska ge det särskilda stödet.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Fjärdingskolan i Borås kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Borås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen kunnat konstatera omfattande brister i skolans arbete med särskilt stöd. Tillsynen visar bland annat att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt. Det kan ta lång tid, ibland år, innan en elev får sitt behov av särskilt stöd utrett. Tillsynen visar också att det finns elever vid skolan som är i behov av särskilt stöd, men som inte får sådant stöd. Båda dessa brister beror, enligt de intervjuade, bland annat på att det saknas tillräckligt med specialpedagogisk kompetens på skolenheten. När det gäller tillhandahållandet av särskilt stöd beror det även bland annat på att elever på grund av indragning av resurser blivit av med sitt särskilda stöd liksom att elever som behöver särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp inte fått en sådan placering. Resultaten i årskurs 3 läsåret 2015/16 visar att endast 44 procent av eleverna bedömdes nå kunskapskraven för godtagbara kunskaper i svenska, 40 procent i svenska som andraspråk och 35 procent i matematik.

De brister i arbetet med särskilt stöd som kunnat konstateras måste betecknas som allvarliga. Utredningen visar även att bristerna pågått under en längre tid. Det är högst sannolikt att dessa brister som drabbar de elever vid skolan som har störst stödbehov, haft en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. De elever som drabbas av bristerna är framför allt sådana som får betraktas som särskilt utsatta. Det är således angeläget att bristerna inom detta centrala område snarast rättas till.

Skolinspektionen bedömer, mot ovanstående bakgrund, att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Därför, och då det inte av särskilda skäl kan anses obehövt, ska Skolinspektionen förena föreläggandet med vite. Denna bedömning görs mot bakgrund av bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få samt den tid under vilken bristerna redan fortgått. Grund för denna bedömning är också de övriga brister av allvarlig karaktär som konstaterats i verksamheten i detta beslut.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan.

Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Borås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering till bedömning av brist

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i tryggheten och studieron för eleverna på Fjärdingskolan.

Av de elevintervjuer som genomförts under tillsynen framgår att skolmiljön på Fjärdingskolan inte upplevs som lugn och trygg av alla elever. Elever som Skolinspektionen intervjuat uppger att det uppstår många konflikter ute på skolgården under rasterna och att det ofta är stökigt i korridorerna. Denna bild bekräftas av lärarna, elevhälsan och rektorn; elevhälsan beskriver skolgården som en orolig plats där det ibland uppstår konflikter som personal får gå in och bryta. En av orsakerna till den otrygga skolmiljön som framkommer i samtliga intervjuer är att det är trångt i korridorer och ute på skolgården med många personer på en liten yta uppstår lätt konflikter, förklarar de intervjuade. Även om kommunen håller på att uppföra paviljonger för eleverna i årskurs 5 kommer problemet att bestå för eleverna på rasterna och på skolgården, menar rektorn.

Av de intervjuades uppgifter framgår också att det ofta brister i studieron på lektionerna. Bland annat framkommer att det blir mycket spring in och ut ur klassrummen och att ljudnivån är hög. Enligt de intervjuade beror bristerna i studieron bland annat på att många av de konflikter som uppstår i korridorerna och under rasten fortsätter inne i klassrummen och där bidrar till

bristande studiero. Även i klassrummen är det trångt uppger samtliga intervjuade. Eftersom klasserna har ökat i elevantal och det saknas andra utrymmen såsom grupprum där studiehandledarna kan handleda en större grupp elever, blir ljudvolymen i klassrummet, enligt de intervjuade, ofta hög med många elever och vuxna och eleverna har då svårt att koncentrera sig under pågående undervisning.

Mot denna bakgrund kan skolmiljön inte anses uppfylla de krav på trygghet och studiero som författningarna föreskriver.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Utredning

I de elevintervjuer som genomförts under tillsynen uttrycker några elever att de bemöts med respekt och att det är lugnt i deras klasser, men andra elever som Skolinspektionen intervjuat uppger att det uppstår många konflikter ute på skolgården under rasterna och i korridorerna. Elever uppger i intervju att skolgården är så trång att det är svårt att komma överens i olika lekar som kräver utrymme eller när eleverna spelar fotboll. Eleverna beskriver korridorerna som kaos, "det är där det blir kaos när vi går in från rasten" säger eleverna. Vidare uppger eleverna att det är svårt för lärarna att se allt som sker på skolgården och i korridorerna eftersom det är så många elever. Eleverna uppger att lärarna ibland får försöka lösa konflikterna som har uppstått under rasten på lektionen, vilket även bekräftas av de observationer Skolinspektion genomfört samt av intervjuade lärare. Skolinspektionen har i samband med tillsynen besökt och observerat flera lektioner på Fjärdingskolan. Vissa av lektionerna har varit lugna, men inspektörerna har också sett exempel på lektioner där konflikter som uppstått under rasten flyttar med in i klassrummet och tar tid från undervisningen.

Lärarna uppger i intervju att de är väldigt trångbodda på Fjärdingskolan och att alla utrymmen är upptagna vilket enligt lärarna bidrar till att det ibland blir oroligt i klassen och bristande studiero. Konflikter flyttar med in i klassrummen och tar tid från ordinarie undervisning och det blir mindre lektionstid, även om de försöker styra undan eventuella konflikter och lösa dem vid ett senare tillfälle uppger lärarna. Eleverna uttrycker ibland att de känner sig otrygga uppger lärarna. Skolgården är en orolig plats där det sker många konflikter uppger elevhälsan. En representant ur elevhälsan är ofta på skolgården och bekräftar att det uppstår konflikter som personal får gå in och

bryta. Det är väldigt hög ljudvolym på rasterna och i korridorerna uppger elevhälsan. Varken lärare eller rastvakter hinner med alla konflikter som uppstår uppger elevhälsan. Elevhälsan bekräftar elevers och lärares uppfattning av att det är så att konflikter som uppstår på skolgården och i korridorerna följer med in i klassrummen.

På Fjärdingskolan är det många elever som har studiehandledning på modersmålet och under de lektioner som Skolinspektionen har besökt och observerat blir det stundtals en hög ljudvolym och bristande studiero i klassrummet då flera språk pratas samtidigt av vuxna och elever. Elever uppger i intervju att det är svårt att lyssna på lärarnas instruktioner när man samtidigt hör flera andra språk talas av olika studiehandledare och elever. Dessutom uttrycker eleverna att det blir trångt i klassrummet när det kommer in fler vuxna personer. Eleverna uppger i intervju att det ofta är rörigt i klassrummet på grund av olika språk som talas, och att det ständigt kommer nya elever till klassen som medför att det är trångt i klassrummen. Vidare uppger eleverna att de klasskamrater som inte hänger med på grund av språksvårigheter ibland stör studieron genom att till exempel klippa sönder suddgummin och kasta dem. Bäst fungerar det när lärarna är tvåspråkiga uppger eleverna.

Lärarna uppger i intervju att det generellt blir mycket spring in och ut i klassrummet på grund av att det behövs flera olika studiehandledare under en och samma lektion. Dessutom är det inte ovanligt att studiehandledarna är sena till lektionen, vilket stör studieron i klassrummet uppger lärarna i intervju. Detta bekräftas även av Skolinspektionens observationer. Enligt lärarna skulle det underlätta mycket för dem och eleverna om det fanns fler utrymmen såsom grupprum där studiehandledarna hade haft möjlighet att handleda en grupp av elever. Vidare uppger lärarna att studiehandledarna har flera olika elever i samma klass, vilket försvårar för dem att handleda eleverna i specifika moment och måste därför samtala med både lärare och elev under lektionen vilket bidrar till att studieron i klassrummet brister.

Rektorn bekräftar elevers, lärares och elevhälsans uppfattning om bristande trygghet och studiero. I intervju med rektorn framkommer det att elevantalet under den senaste tiden har ökat markant och att skolenheten vid tiden för tillsyn saknar lokaler, såsom grupprum. Detta leder enligt rektorn till konflikter och friktion, men också till bristande studiero när undervisningen allt för ofta störs av genomgångar på andra språk. Självklart påverkar allt detta elevernas studieresultat uppger rektorn. Rektorn har fört en dialog med lärarna angående bristen på grupprum och rektorn liksom lärarna har svårt att se en lösning på problemet i dagsläget. Vidare uppger rektorn att kommunen visserligen har

uppfört paviljonger på skolgården som årskurs 5 kommer att vara i, men enligt rektorn kommer problemen som uppstår på skolgården och under rasterna inte att lösas eftersom samma elevantal ska samsas om samma yta.

Av skolenhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2016 framgår under rubriken kartläggning och nulägesanalys att elever uttrycker att det finns brister i studieron. Det framgår även av samma plan att det växande elevantalet har medfört trängsel på skolgården och i korridorerna som leder till att det uppstår irritation och konflikter bland eleverna. Skolinspektionen har även tagit del av en risk- och konsekvensanalys som rektorn gjort efter kartläggning under våren 2015 där det redan då framgår att skolenhetens lokaler och skolgård är hårt belastade och leder till att det blir en otrygg miljö för eleverna att vistas i.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Verksamheten vid Fjärdingskolan i Borås kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Borås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen kunnat konstatera omfattande brister i skolmiljön när det gäller trygghet och studiero. Det har bl.a. framkommit att det uppstår många konflikter ute på skolgården under rasterna och att det ofta är stökigt i korridorerna och att skolmiljön därför inte upplevs som trygg av alla elever. En av orsakerna till den otrygga skolmiljön som framkommer är att det är trångt i korridorerna och ute på skolgården. Många av de konflikter som uppstår i korridorerna och under rasten fortsätter dessutom inne i klassrummet och bidrar till bristande studiero. De intervjuade uppger dessutom att det även är trångt i klassrummen med många vuxna och barn vilket också det leder till bristande studiero.

De brister i arbetet med trygghet och studiero som kunnat konstateras måste betecknas som allvarliga. Risken är överhängande att dessa brister i studiemiljön kommer att försvåra, eller redan har försvårat, för eleverna att nå målen för utbildningen. Utredningen visar även att bristerna pågått under en längre tid. Det är således angeläget att bristerna inom detta centrala område snarast rättas till.

Mot ovanstående bakgrund anser Skolinspektionen att det finns skäl att förena föreläggandet med vite. Grund för denna bedömning är också de övriga brister av allvarlig karaktär som konstaterats i verksamheten i detta beslut.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Borås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Motivering till bedömning av brist

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan som finns på Fjärdingskolan inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Bedömningen baseras på att elevhälsan och rektorn uppger att elevhälsan – på grund av för lite tid och bristande resurser – koncentrerat sig på akut åtgärdande insatser det senaste året liksom enskilda elevärenden. Elevhälsan har på grund av många uppsägningar bland lärarna även behövt lägga mycket av sin tid på att informera och lugna oroliga elever samt vårdnadshavare. Utredningen visar också att det saknas tillräckligt med specialpedagogisk kompetens på skolenheten. Elevhälsans arbete uppfyller inte författningarnas krav på att vara främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 277) anges följande: "Elevhälsans fokus ska inte vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv".

Utredning

Av de svar som rektorn har lämnat till Skolinspektionen inför tillsynen framgår att Fjärdingskolans elevhälsa, som också är elevhälsa för Fjärdingskolans grundsärskola, ska bestå av specialpedagog, kurator, skolpsykolog och skolsköterska. Vid tillsynen saknar man dock enligt rektorns redovisning en specialpedagog som avslutade sin anställning under slutet av vårterminen, och den tjänsten är fortfarande vakant. Skolläkare hyr skolenheten in fyra gånger per termin.

Representant ur elevhälsan uttrycker vid intervju att de inte hinner med det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på det sätt som de skulle önska. Detta sammanhänger enligt elevhälsan med att de inte är fulltaliga, eftersom det saknas en specialpedagog, men också att det är en rörig situation på skolan vid tiden för tillsynsbesöket. Elevhälsan uppger att de har lagt mycket tid och kraft på att informera elever och vårdnadshavare om kommande

personalomsättning. Det finns en stor oro hos eleverna eftersom många lärare sagt upp sig uppger en representant ur elevhälsan. Mycket av elevhälsans fokus har således varit på aktuella elevärenden samt att lugna elever och vårdnadshavare som är oroliga på grund av de uppsägningar som lärare på skolan lämnat in. Elevhälsan beskriver att de lägger sitt fokus på det akuta åtgärdande arbetet och att de därför inte har bedrivit ett förebyggande arbete i samma omfattning som tidigare. Elevhälsan uppger att det förebyggande arbetet som genomförs är hälsosamtal som skolsköterskan genomför och viss handledning till lärarna.

Rektorn bekräftar att mycket av elevhälsans arbete har varit fokuserat på att arbeta med akuta åtgärder då skolan har varit utsatt för enorm press från huvudmannen det senaste året. Skolan har enligt rektorn varit tvungen att ta emot fler och fler elever vilket har lett till att skolledningen har fått arbeta med prioriteringar. Konsekvenserna av de prioriteringar som gjorts har bland annat skapat en enorm frustration hos både elevhälsan och hos lärarna, uppger rektorn.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Fjärdingskolan i Borås kommun uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Borås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Skolinspektionen har vid tillsynen kunnat konstatera omfattande brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Det har framkommit att elevhälsan, av bland annat tidsskäl och brist på resurser, behövt koncentrera sig på akut åtgärdande insatser och enskilda elevärenden det senaste året, liksom på att informera och lugna oroliga elever samt vårdnadshavare på grund av uppsägningar bland lärarna. Detta har inneburit att elevhälsan inte

haft möjlighet att som tidigare arbeta förebyggande och hälsofrämjande och detta trots att det finns konstaterade brister i tryggheten och studieron på skolenheten liksom i arbetet med särskilt stöd.

De brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete som kunnat konstateras måste mot bakgrund av situationen på skolenheten betecknas som allvarliga. Utredningen visar även att bristerna pågått under en längre tid. Det är högst sannolikt att dessa brister haft en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Det är angeläget att bristerna inom detta centrala område, som också har stark anknytning till bristerna på resterande områden i detta beslut, snarast rättas till.

Skolinspektionen bedömer, mot ovanstående bakgrund, att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Därför, och då det inte av särskilda skäl kan anses obehövt, ska Skolinspektionen förena förelägandet med vite. Denna bedömning görs mot bakgrund av bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få samt den tid under vilken bristerna redan fortgått. Grund för denna bedömning är också de övriga brister av allvarlig karaktär som konstaterats i verksamheten i detta beslut.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2016-12-20
25 (28)

Dnr 43 - 2016:4678

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson
Tf. avdelningschef

Karin Karlsson
Föredragande/Utreddare

Hur man överklagar, se bilaga 3

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Fjärdingskolan F-6

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Fjärdingskolan F-6

Fjärdingskolan F-6 är en skolenhet med förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6 som tillhör stadsdelsförvaltningen Öster i Borås kommun. Fjärdingskolan leds av en rektor och har vid tiden för tillsyn 365 elever och 34 lärare.

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 404 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.